

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Διήμερο Εκπαιδευτικού
2-4 Σεπτεμβρίου 2014

Γιώργος Σ. Γεωργίου, Σύνδεσμος ΕΔΕ
Λούκας Περικλέους, Σύμβουλος Ιστορίας
Ηλέκτρα Κρόκου
Χριστόφορος Κωνσταντινίδης

Η ομάδα της Ιστορίας Δημοτική Εκπαίδευση 2013-2014

- Ηλέκτρα Κρόκου, ΝΑΠ, ΠΙ, 3/5
- Χριστόφορος Κωνσταντινίδης, ΝΑΠ, ΠΙ, 3/5
- Γιώργος Σ. Γεωργίου, Σύνδεσμος ΕΔΕ
- Λούκας Περικλέους, Σύμβουλος Ιστορικής Παιδείας
- Δρ Ευστάθιος Ράπτου, Επιστημονική Επιμέλεια
- Δρ Πέτρος Παπαπολυβίου, Επιστημονικός Συνεργάτης

Θέλουμε τις απόψεις σας!

**ΣΗΜΕΙΩΣΤΕ ΤΑ 3 ΠΙΟ
ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ
ΣΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΟΣΟ
ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

- Γενικές διαπιστώσεις και προβληματισμοί
- Θεωρητικό υπόβαθρο
- Ανάλυση βασικών εννοιών και σύνδεση με εκπαιδευτικές δραστηριότητες
- Βιωματική δραστηριότητα
- Συζήτηση και συμπεράσματα

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

- Πώς γίνεται ενδιαφέρον το μάθημα της Ιστορίας;
- Μπορεί να υπάρχει διασύνδεση με το παρόν και το μέλλον;
- Πώς αποφεύγεται η παπαγαλία πληροφοριών;
- Πώς βοηθούμε τα παιδιά να θυμούνται αυτά που τους διδάσκουμε;
- Πώς βοηθούνται τα παιδιά να αποφεύγουν τους αναχρονισμούς στην εξιστόρηση γεγονότων;

ΑΦΟΥ Η ΙΣΤΟΡΙΑ
ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ,
ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ
ΔΙΔΑΣΚΟΜΑΣΤΕ
ΜΟΝΟ ΤΑ ΠΡΩΤΑ
100 ΧΡΟΝΙΑ;

CAT
 $2+3=5$

Bz/00

ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ – ΕΜΠΟΔΙΑ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ

- Σύγχυση προσώπων, γεγονότων, ιστορικών περιόδων, αιτιών με αποτελέσματα.
- Μη αξιοποίηση της *ιστορικής γνώσης* στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της καθημερινής τους ζωής.
- Έλλειψη ιστορικής σκέψης.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

Καλλιέργεια
ιστορικής
σκέψης

Διαμόρφωση
ιστορικής
συνείδησης

- Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (2010). *Αναλυτικά Προγράμματα Προδημοτικής, Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης, Τόμος Α'*. Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, σσ. 159-199.

ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ (Ι)

1. Προσέγγιση του περιεχομένου μέσω των **επισκοπήσεων**

Σφαιρική σκιαγράφηση, αποφυγή άσκοπων πληροφοριών

2. Επεξεργασία, ιστοριογραφική πλαισίωση και **υπέρβαση** της ύλης των διδακτικών εγχειριδίων

Ευρεία χρήση ιστορικών πηγών και παραγωγικότερη αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας.

ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ (II)

Επιχειρείται η απόκτηση ενός συνεκτικού και

επαρκούς σώματος ιστορικών γνώσεων για τις σημαντικότερες περιόδους:

- της Κύπρου
- της Ελλάδας
- της ευρωπαϊκής
- της παγκόσμιας ιστορίας

Ιστορικός Γραμματισμός

Γνώση
Περιεχομένου

Ιστορική
σκέψη

Γνώση
περιεχομένου
του
παραλθόντος

Έννοιες
περιεχομένου

Έννοιες
δευτέρου
επιπέδου

Ικανότητες

Στάσεις

Ιστορικός Γραμματισμός

Γνώση
Περιχομένου

Ιστορική
σκέψη

Γνώση
περιχομένου
του
παρελθόντος

Έννοιες
περιχομένου

Έννοιες
δευτέρου
επιπέδου

Ικανότητες

Στάσεις

Έννοιες περιεχομένου...

Πηγή 2: Ανθρωπόμορφη σαρκοφάγος από τη νεκρόπολη της Κιτίου. Παρόμοιες σαρκοφάγοι χρησιμοποιούνταν από τους Φοίνικες.

Πηγή 1: Σαρκοφάγος (ταφικό γλυπτό μέσα στο οποίο τοποθετούσαν το νεκρό) που βρέθηκε στην Παλαίπαφο. Οι αρχαιολόγοι πιστεύουν ότι στις δύο μεγάλες πλευρές απεικονίζονται η πολιορκία μιας πόλης και ο Πολύφημος με τα πρόβατα, ενώ στις μικρές πλευρές ο Λιάντας που κουβαλά το νεκρό Αχιλλέα, και μια σκηνή πάλης ανάμεσα στο λιοντάρι και τον αγριόχοιρο. Διασσκευή

Επεξήγηση εννοιών **ανθρωπόμορφος**, **σαρκοφάγος** (οι εικόνες είναι υποβοηθητικές). Παραπομπή σε σχετικούς όρους όπως ταρίχευση, κτερίσματα, κ.λ.π.

Βασίλισσα

Ιστορικός Γραμματισμός

Γνώση
Περιεχομένου

Ιστορική
σκέψη

Γνώση
περιεχομένου
του
παραλθόντος

Έννοιες
περιεχομένου

Έννοιες
δευτέρου
επιπέδου

Ικανότητες

Στάσεις

ΕΝΝΟΙΕΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

Ιστορικός
χρόνος

Αναφορές

Τεκμήρια

Ιστορική
ενσυναίσθηση

Ιστορική
σημαντικότητα

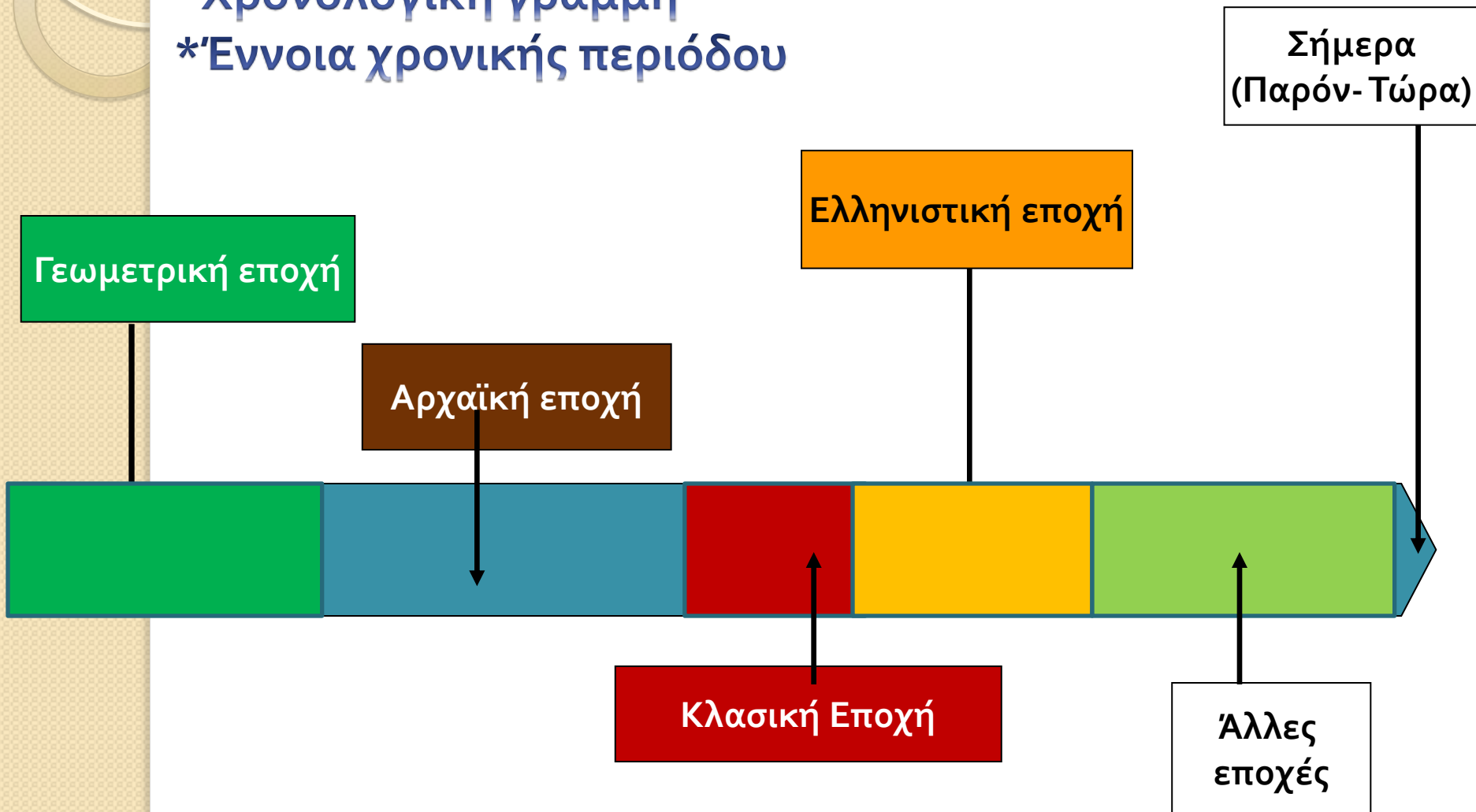
Αλλαγή και
συνέχεια

Αιτία και
αποτέλεσμα

Ιστορικός χρόνος...

*Χρονολογική γραμμή

*Έννοια χρονικής περιόδου

Αλλαγή και συνέχεια...

Κλασική Εποχή

Πώς περνούμε τη μέρα μας;

Τι μας λένε οι πηγές για το πώς περνούσαν τη μέρα τους οι άνθρωποι της Αθήνας; Ποιες διατροφικές συνήθειες είχαν;

Οι αρχαίοι Έλληνες έχουν στη διάθεση τους μια μεγάλη ποικιλία λαχανικών και φρούτων. Κεράσια, κυδώνια, σύκα, ρόδια, αχλάδια, μήλα, δαμάσκηνα τρώγονται άφθονα. Τα φρούτα χρησιμοποιούνται όμως και μαγειρεμένα για να συνοδεύουν ψάρια ή κρέατα, είτε ακόμα για σάλτσες.

Διασκευή από το βιβλίο Royer, S et al. (2005), Η ζωή στην Αθήνα την εποχή του Περικλή, σ. 65

Πηγή: Το κρασί διατηρείται σε μεγάλα αγγεία. Πήλινη αττική ερυθρόμορφη κύλικα, 490/480 π.Χ.

Το κρασί δεν θα μπορούσε βέβαια να έλαττε από την κουζίνα των αρχαίων Ελλήνων. Πίνεται συχνά αραιωμένο με νερό.

Διασκευή από το βιβλίο Royer, S et al. (2005), Η ζωή στην Αθήνα την εποχή του Περικλή, σ. 70-71

Τι έτρωγαν και τι έπιναν οι αρχαίοι Έλληνες;

Τι τρώμε και πίνουμε εμείς σήμερα; Ομοιότητες, διαφορές. Σχολιάστε.

Σύγκριση από τους μαθητές των
διατροφικών συνηθειών των ανθρώπων

Τεκμήρια

Παλαιολιθική Εποχή **Πώς και γιατί μετακινούμαστε:**

Πώς μετακινούνταν οι άνθρωποι της Παλαιολιθικής Εποχής:

1. Μολατό τα πιο κρύα αειμια και ανακάλυψαν με ποιο τρόπο μετακινούνταν οι άνθρωποι της Παλαιολιθικής Εποχής.

Παλαιολιθική Εποχή (Επίσημο Σχολικό Βιβλίο - Γενική Γραμματεία Επιστημών)

A. Χρωματίζω με **πορτοκαλί**, στις προτάσεις που ακολουθούν, τα ευρήματα που αποτελούν τεκμήρια, για το ότι οι άνθρωποι μετακινούνταν με τα πόδια. Χρωματίζω με **γαλάζιο** τα ευρήματα, που αποτελούν τεκμήρια για το ότι οι άνθρωποι μετακινούνταν με σχεδίες. Συγκρίνω και συζητώ τις απαντήσεις μου με τα παιδιά που κάθονται δίπλα μου.

έχουν ανακαλυφθεί, σε υπαίθριους παραστάσεις άλλων μερών μεσοεγγύτης.

πουλιό δεν έχουν βρεθεί τρωτά ή ελαφιά.

5. Στη σημαντική περιοχή υπάρχουν μερικές φυλές ανθρώπων που είναι πιθανόν (αλλά όχι σίγουρα) ότι ζουν όπως οι παλαιολιθικοί άνθρωποι και σε αυτές τις φυλές οι άνθρωποι μετακινούνται μόνο με τα πόδια και με σχεδίες.

6. Έχουμε βρει στα ανθρώπινα της Παλαιολιθικής Εποχής σε ψηλά (κομμάτια έρθος που γύρω γύρω έχουν βελανιδιά).

B. Πόσο σίγουρο είναι, σύμφωνα με τα τεκμήρια, ότι οι άνθρωποι της Παλαιολιθικής Εποχής μετακινούνταν με τους τρόπους αυτούς; Σημειώνω τις σκέψεις μου, συζητώ με τα παιδιά που κάθονται δίπλα μου και ανακοινώνουμε τις απόψεις μας.

Ιστορική Ενσυναίσθηση

Τι σκέφτονταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Τι μπορεί να μας πει η αναπαράσταση ενός νεολιθικού οικισμού για τις σημαντικότερες σκέψεις και ανησυχίες των ανθρώπων που ζούσαν στον συγκεκριμένο χωριό; Σημειώνω τις παρατηρήσεις και τις υποθέσεις μου πάνω στην εικόνα. Συγκρίνω και συζητώ τις σημειώσεις μου με το παιδί που κάθεται δίπλα μου. Αποφασίζουμε με ποιο τρόπο θα παρουσιάσουμε τις παρατηρήσεις και τις υποθέσεις μας στα υπόλοιπα παιδιά της τάξης μας.

Τα κορίτσια δεν ακολουθούσαν την ίδια εκπαίδευση με τα αγόρια αλλά παρέμεναν μέχρι το γάμο τους στο γυναικωνίτη.

Τι γνώμη έχεις για το ότι τα κορίτσια δεν είχαν την ίδια εκπαίδευση με τα αγόρια;
Νομίζεις ότι τα κορίτσια στην αρχαία Αθήνα θα συμφωνούσαν μαζί σου;

Ιστορική σημαντικότητα

Νεολιθική Εποχή | **Το σκελετόμαρτυρο**

Κόρη συλλήψεως: Ανακρίνομε το τεμάχιο.
Τι μπορεί να μας πει ένα αντικείμενο για το τι σκεφτόνταν οι κελυθιαίοι άνθρωποι και πως εξέφραζαν τις ιδέες τους;

Κατασκευή

1. Είναι χρονοπότης;
2. Είναι φτιαγμένο από διάφορα κομμάτια ή από ένα κομμάτι;
3. Με ποιο τρόπο το έφτιαξε ο δημιουργός του;

Αντικείμενο

1. Σε τι χρησίμευε;
2. Πώς άρχισε απεικονίζοντας τη συντήρηση ενός Γαϊνού ζώου;
3. Πώς άρχισε να είναι στην κοιλιά τους;

Κατασκευή

Σε ποιο υλικό είναι φτιαγμένο το αντικείμενο;

1. Μπορούμε να δούμε μεμβράνες ενδοκρινών, επιφανειακή επιφάνεια;
2. Είναι σκελετόμαρτυρο συντήρησης; Τι σε κάνει να το πιστεύεις αυτό;

Αξία

1. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για τον άνθρωπο που το έφτιαξε;
2. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για τους αρχαιολόγους που το βρήκαν;
3. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για σένα; Γιατί;

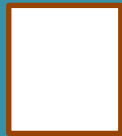
Αξία

1. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για τον άνθρωπο που το έφτιαξε;
2. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για τους αρχαιολόγους που το βρήκαν;
3. Πόσο σημαντικό είναι το αντικείμενο για σένα; Γιατί;

Αιτίες και αποτελέσματα

Γιατί η δύναμη του Ισλάμ εξαπλώθηκε τόσο πολύ, τόσο γρήγορα;

Πιο σημαντικοί λόγοι

Λιγότερο σημαντικοί λόγοι

Τίτλος 1

Τίτλος 2

Τίτλος 3

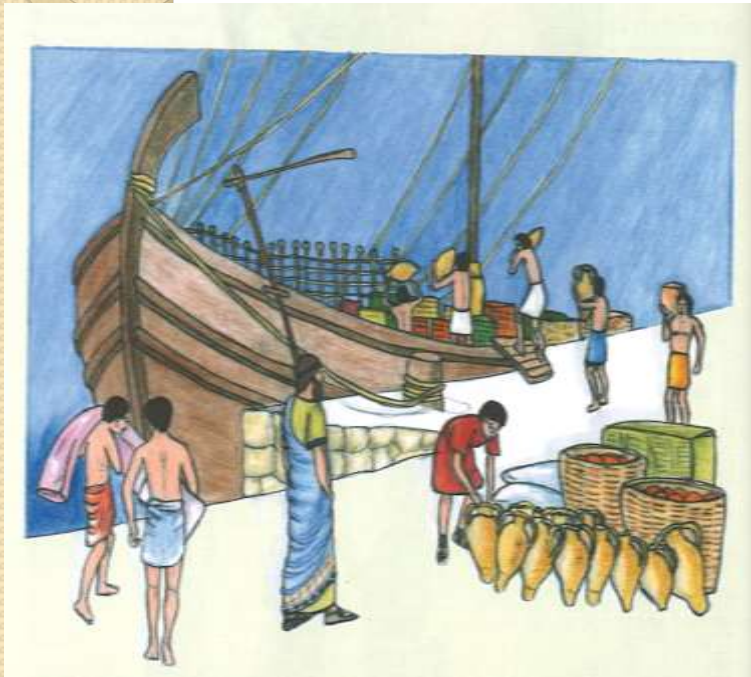

Αναφορές

Κλασική Εποχή

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι από και προς την Κύπρο;

Πηγή: Επιγραφή με αίτημα των εμπόρων από το Κίτιο προς τη Βουλή και το δήμο της Αθήνας για αγορά χώρου με σκοπό το χτίσιμο ναού προς τιμή της Αφροδίτης.

Παπαδόπουλου, Θ. (2000), Ιστορία της Κύπρου, Αρχαία Κύπρος, Τόμος Β', Μέρος Β', Ίδρυμα Αρχαιεπισκόπου Μακαρίου Γ'.

Πηγή: Αττικό αγγείο που βρέθηκε στο Μάριο.

Pilides, D. and Papadimitriou, N. (2012). Ancient Cyprus: Cultures in dialogue, Nicosia, Department of antiquities, p. 187

Πηγή: Κείμενο από σχολικό βιβλίο

Στο πλοίο επιβιβάζονται ναύτες, δούλοι και αξιωματούχοι του κράτους. Οι επιβάτες μπορεί να ταξιδεύουν για εμπορικούς σκοπούς, για να πάνε σε πανελλήνιες γιορτές – όπως οι Ολυμπιακοί αγώνες – ή για να επισκεφτούν κάποιο ιερό για να δώσουν αφιερώματα στους Θεούς. 70

Πηγή: Κείμενο από σχολικό βιβλίο
Στην Κύπρο εισάγονταν όλο και περισσότερα αγγεία από ελληνικές πόλεις, κυρίως από την Αθήνα. 74

Πηγή κειμένων και σκίτσου: Σχολικό εγχειρίδιο Ο άνθρωπος και η ιστορία του. Από την Κυπρογεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική Εποχή, Δ' τάξη, ΥΑΠ, ΠΙ, ΥΠΠ σελ. 66, 70, 74

Αναφορές

Έστειλε επίσης και στην Αθήνα τριακόσιες περσικές πανοπλίες, για να είναι αφιέρωμα για την Αθηνά στην Ακρόπολη και διέταξε να αναγραφεί σ' αυτές η εξής επιγραφή: «ο Αλέξανδρος, ο γιος του Φιλίππου, και οι υπόλοιποι Έλληνες – εκτός από τους Λακεδαιμόνιους - αφιερώνουν αυτές στην Αθηνά από τα λάφυρα των βαρβάρων που κατοικούν στην Ασία»

Πηγή: Μετάφραση από έργο του Αρριανού, Αλεξάνδρου Ανάβαση, Κεφάλαιο Α', 16, 7-8

Έδειξε, επίσης μεγάλη φροντίδα και για τους τραυματίες, αφού επισκέφθηκε ο ίδιος έναν-έναν χωριστά και είδε τα τραύματά του και ρώτησε πώς πληγώθηκε ο καθένας και τι κάνοντας, αφού του επέτρεψε να αφηγηθεί και να υπερηφανευτεί για τα κατορθώματά του.

Ο Αλέξανδρος έθαψε και τους αρχηγούς των Περσών έθαψε, επίσης και τους μισθοφόρους Έλληνες, οι οποίοι σκοτώθηκαν πολεμώντας στο πλευρό των εχθρών όσους όμως από αυτούς τους έπιασε αιχμαλώτους, αφού τους έδεσε με χειροπέδες, τους έστειλε στη Μακεδονία να καλλιεργούν τη γη, γιατί, παρά τις κοινές αποφάσεις των Ελλήνων, αν και ήταν Έλληνες, πολεμούσαν εναντίον της Ελλάδας για χάρη των βαρβάρων.

Προτομή του Μεγάλου Αλεξάνδρου από μάρμαρο, έργο του Λυσίππου, Αρχαιολογικό Μουσείο του Λούβρου, Παρίσι.

Ξεχώριζε για τη φυσική ωραιότητα, την εργατικότητα, την εξυπνάδα, τη γενναιότητα, την ευσέβειά του, την αγάπη που έτρεφε για τις τιμές και την περιφρόνηση που έδειχνε στους κινδύνους. Ήταν εξαιρετος στρατηγός. Μπορούσε θαυμάσια να παρατάξει τη στρατιά του, να την εξοπλίσει και να την οργανώσει. Η παλικαριά του τον βοηθούσε να εξυψώνει το ηθικό των στρατιωτών του, να τους εμπνέει εμπιστοσύνη και με την αφοβία του να εξαφανίζει τους δικούς του φόβους.

Πηγή: Μετάφραση από έργο του Αρριανού, Αλεξάνδρου Ανάβαση, Κεφάλαιο Ζ', 28

Διαβάστε τις πηγές και σχολιάστε το χαρακτήρα και την προσωπικότητα του Μεγάλου Αλεξάνδρου όπως τον παρουσιάζει ο Αρριανός (Έλληνας, Ρωμαίος πολίτης, συγγραφέας και ιστορικός).

Ιστορικός Γραμματισμός

Γνώση
Περιεχομένου

Ιστορική
σκέψη

Γνώση
περιεχομένου
του
παραλθόντος

Έννοιες
περιεχομένου

Έννοιες
δευτέρου
επιπέδου

Ικανότητες

Στάσεις

Καλλιέργεια στάσεων...

Κλασική Εποχή

Πώς περνάμε τη μέρα μας;

Ποιές συνήθειες είχαν οι κάτοικοι της Αθήνας την εποχή του Περικλή;

Οστρακισμός

Έγινε θεσμός την εποχή του Κλεισθένη. Ήταν μια διαδικασία, όπου η Εκκλησία του Δήμου με τη συμμετοχή τουλάχιστον 6 χιλιάδων πολιτών, αποφάσιζε με ψηφοφορία εκείνον που θεωρούσαν επικίνδυνο για την πολιτεία. Η ποινή που επιβαλλόταν ήταν ο εξοστρακισμός, δηλαδή η εξορία για 10 χρόνια. Έχουν βρεθεί όστρακα (=κομμάτια από πήλινα αγγεία) με ονόματα γνωστών πολιτικών της Αθήνας.

Διασκευή από το βιβλίο Mosse, C. (1996), Ο πολίτης στην Αρχαία Ελλάδα, σ. 144

...Για τρία χρόνια τιμωρούσαν με οστρακισμό τους φίλους των τυράννων, για τους οποίους και θεσπίστηκε ο νόμος. Υστερότερα, κατά το τέταρτον έτος, απομακρύνονταν και από τους άλλους όσοι φαίνονταν πολύ ισχυροί και πρώτα τιμωρήθηκε με οστρακισμό από όσους δεν απέβλεπαν εις την τυραννία ο Ξάνθιππος.

Αριστοτέλη, Αθηναίων Πολιτεία (διασκευή)

Μελετήστε προσεκτικά την πηγή και γράψτε: (α) Ποιός ήταν ο σκοπός του οστρακισμού και (β) Πώς κρίνετε το μέτρο αυτό;

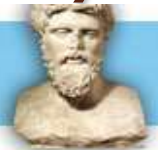
Καλλιέργεια κριτικής σκέψης και διαμόρφωση στάσης από τους μαθητές

Παρουσίαση της ιστοσελίδας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

[Οικοσελίδα](#) | [Συνδέσεις](#) | [Ανακοινώσεις](#) | [Επικοινωνία](#)

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Οικοσελίδα
- Αναλυτικό Πρόγραμμα
- Προγραμματισμοί

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- Διδακτικές Προτάσεις
- Κάρτες Εργασίας
- Διδακτικά Εγχειρίδια

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- Συνέδρια-Σεμινάρια

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

- Άρθρα-Μελέτες-Έρευνες
- Ανακοινώσεις-Εγκύκλιοι
- Συνδέσεις

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

- Επικοινωνία

ΙΣΤΟΡΙΑ

Βασικός σκοπός του μαθήματος της Ιστορίας, σύμφωνα με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών Ιστορίας είναι η καλλιέργεια ιστορικής σκέψης και η διαμόρφωση ιστορικής συνείδησης. Προτάσσοντας την ανάπτυξη του ιστορικού γραμματισμού με τη συμμετοχή των παιδιών στην ανακάλυψη της ιστορικής γνώσης, προσλαμβάνουμε το νέο Πρόγραμμα Σπουδών ως ένα ευέλικτο εργαλείο το οποίο θέτει τις πρώτες βάσεις για τη θεώρηση της ιστορίας ως πεδίου προβληματισμού και έρευνας. Οι βασικοί άξονες και οι θεματικές ενότητες προσφέρουν ευελιξία ως προς την επιλογή του γνωστικού περιεχομένου των μαθησιακών διαδικασιών και ενθαρρύνουν (με τις προτροπές για ενημερωμένη επιλογή, σφαιρικές επισκοπήσεις, θεματικές και εις βάθος μελέτες) την ανάπτυξη των ερευνητικών μεθόδων, καθώς και τη χρήση μιας ποικιλίας πηγών. Το γεγονός αυτό συμβάλει και στην ανάπτυξη νέων τρόπων αξιολόγησης και ελέγχου των ιστορικών γνώσεων των μαθητών και των μαθητριών.

Με την ανάπτυξη του **ιστορικού γραμματισμού** βοηθούμε τους μαθητές και τις μαθήτριές μας να κατανοήσουν τον κόσμο μέσα από τη μελέτη του παρελθόντος και της σχέσης του με το παρόν και το μέλλον. Η ανάπτυξη του ιστορικού γραμματισμού μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την ανάπτυξη της γνώσης περιεχομένου (τι συνέβηκε στο παρελθόν) και την ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης (πώς μαθαίνουμε για το παρελθόν, οι μέθοδοι και διαδικασίες της επιστήμης της Ιστορίας, οι μορφές της ιστορικής γνώσης αλλά και τα όριά της).

Διδακτικές προτάσεις – Γ' Τάξη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

[Οικοσελίδα](#) | [Συνδέσεις](#) | [Ανακοινώσεις](#) | [Επικοινωνία](#)

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Οικοσελίδα
- Αναλυτικό Πρόγραμμα
- Προγραμματισμοί

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- Διδακτικές Προτάσεις ▶
- Φύλλα Εργασίας
- Κάρτες Εργασίας
- Πηγές - Διδακτικά Εγχειρίδια

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

- Συνέδρια-Σεμινάρια

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

- Άρθρα-Μελέτες-Έρευνες
- Ανακοινώσεις-Εγκύκλιοι
- Συνδέσεις

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

- Επικοινωνία

ΙΣΤΟΡΙΑ

Διδακτικές Προτάσεις - Γ' Τάξη

- Θεωρητικό Πλαίσιο
- Εισαγωγική Ενότητα
- Κάρτες Εργασίας
- Επισκοπήσεις
- Παλαιολιθική Εποχή
- Νεολιθική Εποχή
- Εποχή του Χαλκού

Διδακτικές προτάσεις –Γ' Τάξη – Εισαγωγική Ενότητα

Σύμψυξη

Διδακτικές Προτάσεις

Φύλλα Εργασίας

Παρουσίαση για Διδακτική Πρόταση 1, 2 και 3

Παρουσίαση για Διδακτική Πρόταση 4

Παρουσίαση για Διδακτική Πρόταση 5

Παρουσίαση για Διδακτική Πρόταση 6

Παρουσίαση για Διδακτική Πρόταση 9

Παρουσίαση για Διδακτική Πρόταση 10

Παρουσίαση για Διδακτική Πρόταση 11

Εφαρμογές

Αλλαγές στο σχολείο μου. Φωτογραφίες από εφαρμογή στο Θ' Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού (Κάψαλος)

Το αρχαιολογικό Μουσείο του σχολείου μας- Β' Δημοτικό Σχολείο Αραδίππου

Φωτογραφίες από εφαρμογή στο Γ' Δημοτικό Σχολείο Λατσιών

Φωτογραφίες από εφαρμογή στο Γ' Δημοτικό Σχολείο Λατσιών

Πώς φτιάξαμε το μουσείο μας (Δημοτικό Σχολείο Ταμασού)

Φωτογραφίες από εφαρμογή στο Θ' Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού (Κάψαλος)

Φωτογραφίες από διάφορα σχολεία της Κύπρου

Φωτογραφίες από το Μουσείο Δημοτικής Εκπαίδευσης, ΠΟΕΔ στη Βάση Κοιλανίου

Φωτογραφίες από εφαρμογή στο Θ' Δημοτικό Σχολείο Λεμεσού (Κάψαλος)

Μικροί αρχαιολόγοι (Φωτογραφίες από Δημοτικό Σχολείο Ερήμης)

Συνοδευτικό Υλικό διδακτικών προτάσεων εισαγωγικής ενότητας

Έννοιες

Γ' Τάξη

Διδακτικές προτάσεις και ιδέες για εκπαιδευτικούς που διδάσκουν Ιστορία

Ιστορία Γ' Τάξης Δημοτικού

Παιδιά

Η ιστορία μου, οι ιστορίες μου, η ιστορία μας, οι ιστορίες μας

Φύλλα Εργασίας

Ιστορία Γ' Τάξης Δημοτικού

Παιδιά

Τι αλλάζει και τι μένει το ίδιο από την Παλαιολιθική Εποχή μέχρι σήμερα.

Κάρτες Εργασίας

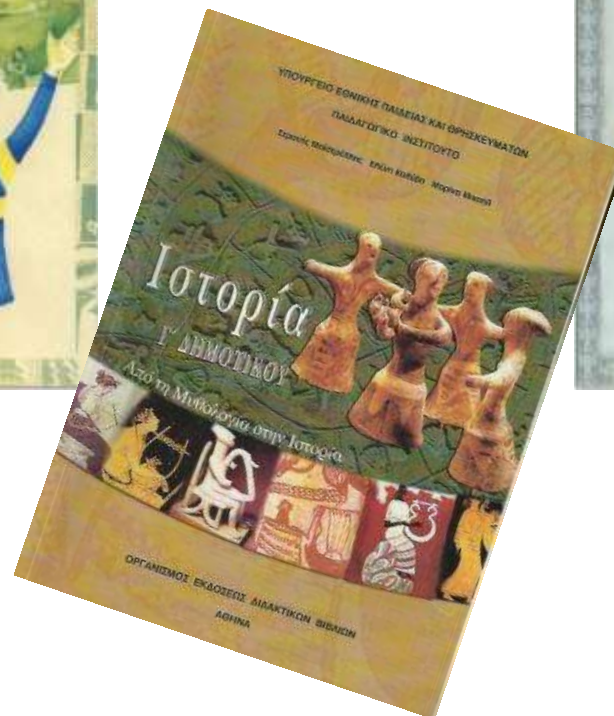
Εποχές Γ' Τάξης Δημοτικού

Παιδιά

Παρουσιάσεις PowerPoint: φωτογραφικό και άλλο υλικό

Βιβλία - Πηγές

Τάξεις Δ', Ε', Στ'

- Δ' τάξη

Ο άνθρωπος και η ιστορία του: Από την Κυπρογεωμετρική μέχρι την Ελληνιστική εποχή,
Δ' τάξη

Από τις εκδόσεις Ι.Τ.Υ.Ε Διόφαντος: Ιστορία Δ'

- Ε' τάξη

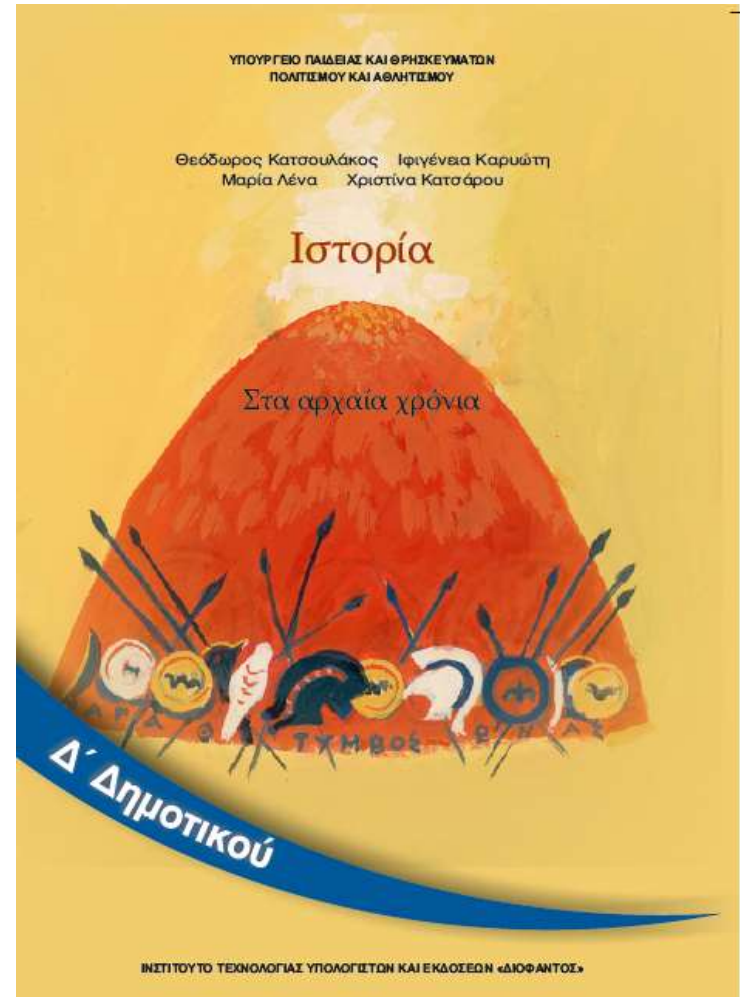
Ιστορία της Κύπρου για την Ε' και Στ' τάξη, **Ε'+Στ'**

Από τις εκδόσεις Ι.Τ.Υ.Ε Διόφαντος: Ιστορία Ε'

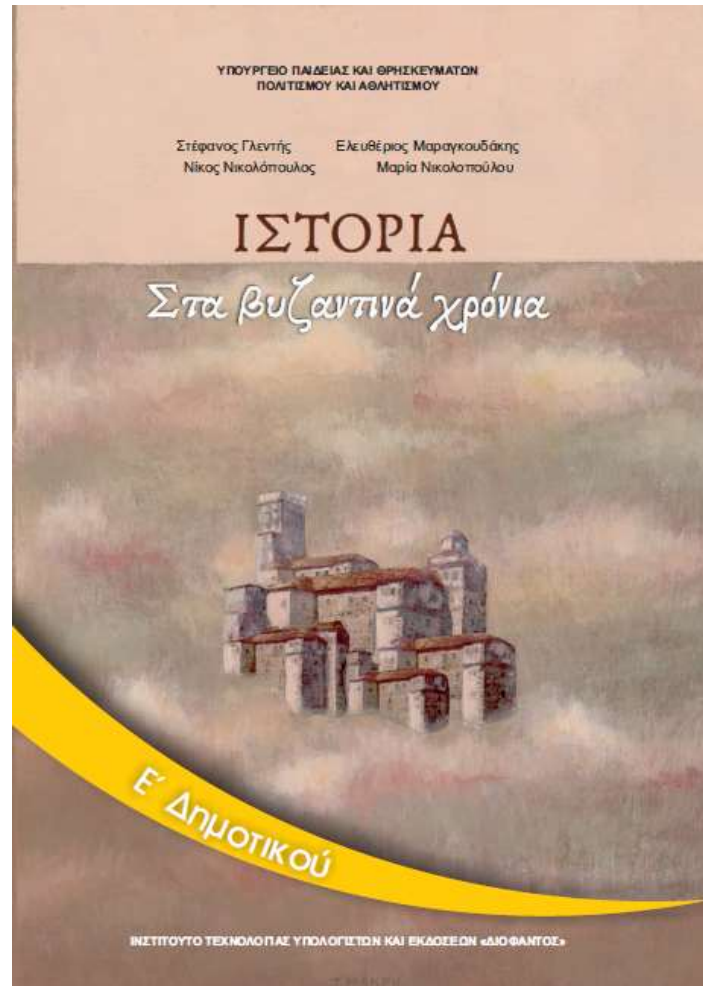
- Στ' τάξη

Από τις εκδόσεις Ι.Τ.Υ.Ε Διόφαντος Ιστορία Στ'

Δ' Τάξη

Ε' Τάξη

Στ' Τάξη

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Ιωάννης Κολιόπουλος
Αθανάσιος Καλλιανιώτης

Ιάκωβος Μιχαηλίδης
Χαράλαμπος Μηνάογλου

ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ

Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου

Στ' Δημοτικού

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ
ΔΟΚΕΙΑ

Συνοπτική παρουσίαση ενοτήτων του βιβλίου της Γ' τάξης

- Εισαγωγική ενότητα
- Επισκοπήσεις
- Εις βάθος μελέτες

Εισαγωγική ενότητα – Προσωπικές ιστορίες

- Γ' τάξη
 - Η ιστορία των ονομάτων μας
 - Ποιος/Ποια είμαι/ήμουν/θα είμαι
 - Πώς μαθαίνουμε για το παρελθόν από προσωπικές φωτογραφίες
 - Το σχολείο μου
 - Η τάξη μου

Γιατί προσωπικές ιστορίες

- Αντιλαμβάνονται πιο εύκολα τι σημαίνει ιστορία
- Καταλαβαίνουν πώς οι ίδιοι συνδέονται με την ιστορία και αποτελούν κομμάτι της
- Αντιλαμβάνονται πώς το παρελθόν μου επηρεάζει τη ζωή μου σήμερα
- Εισάγονται στη συλλογή πληροφοριών/πηγών (μνήμη, συγγενείς, έγγραφα)
- Κατανοούν ότι ο καθένας θα παρουσιάσει εκείνο που ο/η ίδιος/α θεωρούν σημαντικό και που θέλουν να το παρουσιάσουν

Γ' ΤΑΞΗ

Η ιστορία του ονόματός μας

- ✓ ΕΙΔΗ ΠΗΓΩΝ
- ✓ ΕΙΔΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΩΝ

Η ιστορία του ονόματός μου – Οι ιστορίες των ονομάτων μας
Πώς το παρελθόν συνδέεται με το παρόν;

Ερευνώ και συμπληρώνω τον πίνακα που ακολουθεί με όσο το δυνατό πιο πολλές πληροφορίες, ώστε να μάθω για την ιστορία του ονόματός μου.

Ονομάζομαι _____ Γεννήθηκα στ _____

Πήρα το όνομά μου από _____ Πήρα το επίθετό μου από _____

Επιλέγω συγγενικά μου πρόσωπα και σημειώνω τις πληροφορίες.

1. Όνομα _____ Συγγένεια _____

Γεννήθηκε στ _____

Σύμφωνα με αυτά που μου είπε _____, ο/η _____
πήρε το όνομά της/του από _____

Το όνομα σημαίνει/δεν σημαίνει _____

Γι ανακάλυψες για την ιστορία
των ονομάτων στην οικογένειά σου;

Παρελόν

Παρόν

Μέλλον

Τα ονόματά μου που πήρα από την
γιαγιά μου είναι μερικοί θα είναι μικρά
και ένα από τα μικρά μου πατρειακά
επίσης είναι Νικολάου. Τα παιδιά
που θα είναι είναι το Ειβάτα μου.

Τέρεα!

06.06.2012

Δ.Ε.Π. 10/101/01/02/03/04/05/06/07/08/09/10/11/12

Διδακτική πρόταση 3

Ποιος Είμαι; Ποια Είμαι;

- ✓ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ
- ✓ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ (ΧΡΗΣΗ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΜΕΝΗΣ ΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑΣ)

Παρόν Ποιος είμαι; Ποια είμαι;	Παρελθόν Ποιος ήμουν; Ποια ήμουν;	Μέλλον Ποιος θα είμαι; Ποια θα είμαι;
• <i>στην τάξη;</i>	• <i>στην τάξη;</i>	• <i>στην τάξη;</i>
• <i>στην οικογένειά μου;</i>	• <i>στην οικογένειά μου;</i>	• <i>στην οικογένειά μου;</i>
• <i>στο σχολείο μου;</i>	• <i>στο σχολείο μου;</i>	• <i>στο σχολείο μου;</i>
• <i>στην παρέα μου;</i>	• <i>στην παρέα μου;</i>	• <i>στην παρέα μου;</i>
• <i>στην ομάδα μου;</i>	• <i>στην ομάδα μου;</i>	• <i>στην ομάδα μου;</i>
• <i>στη γειτονιά μου;</i>	• <i>στη γειτονιά μου;</i>	• <i>στη γειτονιά μου;</i>
• <i>στον τόπο που κατοικώ;</i>	• <i>στον τόπο που κατοικώ;</i>	• <i>στον τόπο που κατοικώ;</i>
• <i>στον κόσμο που ζω;</i>	• <i>στον κόσμο που ζω;</i>	• <i>στον κόσμο που ζω;</i>

Δασκάλα:
Αγάθη Σάββα
Δημοτικό
Σχολείο: Γ'
Λατσιών

Δασκάλα: Άντρη Μιχαήλιδου,
Λακατάμεια Στ΄

Διδακτική Πρόταση 6

Πώς μαθαίνουμε για το παρελθόν μέσα από οικογενειακές φωτογραφίες

- ✓ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΡΩΤΟΓΕΝΩΝ ΠΗΓΩΝ
- ✓ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΧΕΙΑΣ (ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ / ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ)
- ✓ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ (ΧΡΗΣΗ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΜΕΝΗΣ ΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑΣ)

Φωτογραφία 3: Οικογένεια Α (ενδεικτική πρωτογενής πηγή)⁴⁴

Ποιες άλλες ερωτήσεις χρειάζεται να ρωτήσουμε;

Τι δεν μπορεί να μας πει η πηγή;

Τι μπορούμε να μαντέψουμε; Τι μπορούμε να υποθέσουμε;

Τι μας λέει η πηγή;

[2] **Ανδρόγυνο:**
Χατζημιχαήλ Χατζηγαβριήλ και
Χατζημαρικκού Χατζηγαβριήλ

[4] **Ανδρόγυνο:**
Χατζηδανιήλ Παναγιώτου και
Χατζηελένη **Χατζημιχαήλ**

[5] **Κόρη** ενός
από τα
ανδρόγυνα που
φαίνονται στη
φωτογραφία,
μητέρα των
παιδιών

[1] **Αδέλφια,**
παιδιά του ενός
από τα
ανδρόγυνα που
φαίνεται στη
φωτογραφία

εγγόνια ενός
από τα
ανδρόγυνα που
φαίνεται στη
φωτογραφία

[6] **Ευφροσύνη,**
Μαρία

[3] **Μιχαήλ**

[7] **Παναγιώτης**

Φωτογραφία 4: Οικογένεια Χατζημιχαήλ Χατζηγαβριήλ 1920 (ενδεικτική πρωτογενής πηγή)

Ποια από τις 3 φωτογραφίες αυτές είναι η πιο παλιά; Αριθμώ τις φωτογραφίες, ξεκινώντας από αυτήν που πιστεύω ότι είναι παλαιότερη. Συζητώ την αριθμηση με το παιδί που κάθεται δίπλα μου.

Οικογενειακές φωτογραφίες: Ευγενής παραχώρηση Γιοαννίδη και Φιλιππής Αντωνίου.

Οι φωτογραφίες, που μελετήσαμε στην προηγούμενη δραστηριότητα, απεικονίζουν οικογένειες που ζούσαν στην Κύπρο πριν από χρόνια. Ανήκουν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους. Ας δούμε τι έχει αλλάξει και τι έχει μείνει το ίδιο.

Εισαγωγική ενότητα στη Δ' Τάξη - Εισηγήσεις

Η ιστορία του ονόματός μας

Να σας συστηθώ:

Το όνομά μου είναι:

Σημαίνει ...

Το πήρα από ...

Ποιος / ποια είμαι;
Ποιος / ποια ήμουν;
Ποιος / ποια θα είμαι;

Παρόν Ποιος είμαι; Ποια είμαι;	Παρελθόν Ποιος ήμουν; Ποια ήμουν;	Μέλλον Ποιος θα είμαι; Ποια θα είμαι;
• <i>στην τάξη;</i>	• <i>στην τάξη;</i>	• <i>στην τάξη;</i>
• <i>στην οικογένειά μου;</i>	• <i>στην οικογένειά μου;</i>	• <i>στην οικογένειά μου;</i>
• <i>στο σχολείο μου;</i>	• <i>στο σχολείο μου;</i>	• <i>στο σχολείο μου;</i>
• <i>στην παρέα μου;</i>	• <i>στην παρέα μου;</i>	• <i>στην παρέα μου;</i>
• <i>στην ομάδα μου;</i>	• <i>στην ομάδα μου;</i>	• <i>στην ομάδα μου;</i>
• <i>στη γειτονιά μου;</i>	• <i>στη γειτονιά μου;</i>	• <i>στη γειτονιά μου;</i>
• <i>στον τόπο που κατοικώ;</i>	• <i>στον τόπο που κατοικώ;</i>	• <i>στον τόπο που κατοικώ;</i>
• <i>στον κόσμο που ζω;</i>	• <i>στον κόσμο που ζω;</i>	• <i>στον κόσμο που ζω;</i>

**Τι θα αλλάξει και
τι θα μείνει το ίδιο
σε εμένα
μέχρι τον Ιούνιο;**

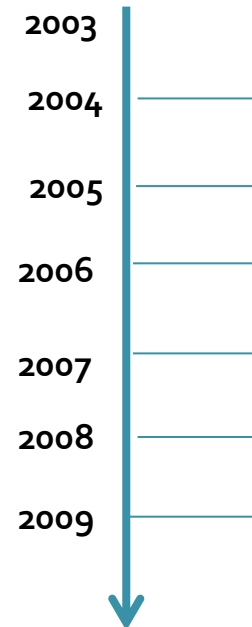
**Σημειώνω από 3 μέχρι 5 πράγματα που θα
αλλάξουν σε μένα:**

**Σημειώνω από 3 μέχρι 5 πράγματα που θα
μείνουν τα ίδια σε μένα:**

Εισαγωγική ενότητα σε άλλες τάξεις - Εισηγήσεις

- Δραστηριότητες παρόμοιες με τη Γ' και Δ' τάξη
- Χρονολογική γραμμή της ζωής τους:

Κάνε μια λίστα με τα γεγονότα της ζωής σου που θεωρείς πιο σημαντικά (και θέλεις να τα μοιραστείς με την τάξη)

Γιατί επισκοπήσεις;

- Ανάπτυξη συνοπτικών ιστορικών πλαισίων τα οποία διαθέτουν **συνοχή** και στα οποία η γνώση του παρελθόντος **οργανώνεται** και **αποκτά σημασία**.
- Μελέτη μεγάλων χρονικών περιόδων δίνοντας έμφαση στην κατανόηση **αλλαγών και συνεχειών μεγάλης κλίμακας**.
- Ανάπτυξη **επιστημολογικών εννοιών** (π.χ. αλλαγή και συνέχεια, τεκμήρια).

Εις βάθος μελέτες

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πώς περνάμε τη μέρα μας;

Τι σκεφτόμαστε;

Πώς οργανωνόμαστε;

Παλαιολιθική Εποχή

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πώς περνάμε τη μέρα μας;

Τι σκεφτόμαστε;

Πώς οργανωνόμαστε;

Παλαιολιθική Εποχή

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Γιατί μετακινούνται οι άνθρωποι σήμερα;

Σκέφτομαι λόγους για τους οποίους μετακινούνται οι άνθρωποι σήμερα. Οι φωτογραφίες θα με βοηθήσουν να εντοπίσω μερικούς από αυτούς. Καταγράφω όλους τους λόγους που μπορώ να σκεφτώ στο κάτω μέρος της σελίδας.

Πηγή φωτογραφίας: Αρχείο ΥΑΠ, ΥΠΠ Κύπρου

Πηγή φωτογραφίας: Αρχείο ΥΑΠ, ΥΠΠ Κύπρου

Πηγή φωτογραφίας: Αρχείο ΥΑΠ, ΥΠΠ Κύπρου

Πηγή φωτογραφίας: www.mfunibaaustralia.wordpress.com

Πηγή φωτογραφίας: Αρχείο ΥΑΠ, ΥΠΠ Κύπρου

<http://www.globalist.com/Experience.html>

Πηγή φωτογραφίας: <http://www.moi.gov.cy>

Blank writing area with horizontal lines for notes.

Παλαιολιθική Εποχή

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πώς μετακινούνταν οι άνθρωποι της Παλαιολιθικής Εποχής;

B. Πόσο σίγουρο είναι, σύμφωνα με τα τεκμήρια, ότι οι άνθρωποι της Παλαιολιθικής Εποχής μετακινούνταν με τους τρόπους αυτούς; Σημειώνω τις σκέψεις μου, συζητώ με τα παιδιά που κάθονται δίπλα μου και ανακοινώνουμε τις απόψεις μας.

Πηγή εικόνας: Σχολικό βιβλίο Ιστορίας, Ο Άνθρωπος και η Ιστορία του, Από τον Λίθο στον πηλό, Τάξη Γ', Μέρος Α', ΥΑΠ, ΥΠΠ Κύπρου, σ.24.

2. Ποιες δυσκολίες πιθανόν να αντιμετώπιζαν οι άνθρωποι της Παλαιολιθικής Εποχής όταν μετακινούνταν;

Ανακεφαλαίωση – Επαναφορά κύριων σημείων μέσα από τις Κάρτες Εργασίας

Πώς περνάμε τη μέρα μας;

Παλαιολιθική Εποχή	Νεολιθική Εποχή	Εποχή του Χαλκού	21ος αιώνας σήμερα	31ος αιώνας 1000 χρόνια μετά
<p>Τι τρώνε και τι φοράνε οι άνθρωποι;</p>			<p>(Blank space for student input)</p>	<p>(Blank space for student input)</p>

Παλαιολιθική Εποχή

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πώς περνάμε τη μέρα μας;

Τι σκεφτόμαστε;

Πώς οργανωνόμαστε;

Τι να σκεφτόταν οι άνθρωποι της Παλαιολιθικής Εποχής;

2. Παρατηρώ τις εικόνες (Α και Β) και σημειώνω τις απαντήσεις μου. Μετά συγκρίνω και συζητώ τις απαντήσεις μου με το διπλανό / διπλανή μου.

Α. Οι επιστήμονες έφτιαξαν μια έκθεση για παλαιολιθικούς ανθρώπους σε ένα μουσείο στην Κροατία, βασισμένοι στα τεκμήρια που βρήκαν. Πού άραγε να βρίσκονται οι παλαιολιθικοί αυτοί άνθρωποι; Τι άραγε να σκέφτονται; Ποιες να ήταν άραγε οι πιο σοβαρές ανησυχίες τους;

Παλαιολιθική Εποχή

Τι σκεφτόμαστε

Πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους οι άνθρωποι της Παλαιολιθικής Εποχής;

Συμπληρώνω με τις υποθέσεις μου τον πίνακα που ακολουθεί, αφού πρώτα διαβάσω τις ερωτήσεις και παρατηρήσω προσεκτικά τα τεκμήρια:

Πώς εξέφραζαν τις ιδέες τους οι άνθρωποι της Παλαιολιθικής Εποχής;

Τεκμήρια

Τι άραγε να ήθελαν να σκεφθούν;

Υποθέσεις

Διακοσμητικός Πυλός, www.the-natural-history-heritage-trust.org.uk/npf/2004.html

Διακοσμητικός Πυλός, www.the-natural-history-heritage-trust.org.uk/npf/2004.html

Αντικείμενο εργαλείου, www.the-natural-history-heritage-trust.org.uk/npf/2004.html

Πιθανόν να ήθελαν να διαξουν τον αριθμό και τον τρόπο με τον οποίο τα μέλη της ομάδας ή...

Ανακεφαλαίωση – Επαναφορά κύριων σημείων μέσα από τις Κάρτες Εργασίας

Τι σκεφτόμαστε;

	Παλαιολιθική Εποχή	Νεολιθική Εποχή	Εποχή του Χαλκού	21ος αιώνας Σήμερα	31ος αιώνας 1000 χρόνια μετά
Πώς εκφράζουν τις ιδέες τους οι άνθρωποι;	 	 	 		

Παλαιολιθική Εποχή

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πώς περνάμε τη μέρα μας;

Τι σκεφτόμαστε;

Πώς οργανωνόμαστε;

Οι Χάτζα

Οι πιο κάτω πληροφορίες για τους Χάτζα προέρχονται από μελέτες επιστημόνων που μελέτησαν τη ζωή τους.

1. Διαβάζω τις 4 πρώτες παραγράφους και εντοπίζω τεκμήρια που δείχνουν ότι οι άνθρωποι αυτής της φυλής ζουν όπως ΠΙΘΑΝΟΝ να ζούσαν οι παλαιολιθικοί άνθρωποι.
2. Διαβάζω την 5η παράγραφο και εντοπίζω τεκμήρια σχετικά με το μέγεθος ομάδων των ανθρώπων σε αυτή τη φυλή.
3. Διαβάζω την 6η παράγραφο και εντοπίζω τεκμήρια σχετικά με τον τρόπο που λαμβάνονται οι αποφάσεις στις ομάδες αυτής της φυλής.
4. Διαβάζω την 7η παράγραφο και εντοπίζω τεκμήρια σχετικά με τις σχέσεις των ομάδων αυτής της φυλής.

Νέοι κυνηγοί Χάτζα. Πηγή: www.bbc.com/photo/2014/04/1405260001

Οι Χάτζα είναι μια φυλή κυνηγών - τροφουσυλλεκτών που ζει σήμερα στη βόρεια Τανζανία στην Αφρική. Ζει πολύ διαφορετικά από ό,τι ζούμε εμείς.

Οι Ευρωπαίοι εξερευνητές έμαθαν για πρώτη φορά για τους Χάτζα το 1897. Μέχρι τότε μάλλον δεν είχαν επαφή με τον σύγχρονο πολιτισμό.

Γυναίκες Χάτζα. Πηγή: <http://www.flickr.com/photos/109444878979/1262222137/>

Οι εξερευνητές, αρχαιολόγοι και άλλοι επιστήμονες που τους μελέτησαν, μας λένε ότι οι Χάτζα ζουν σε ομάδες που μετακινούνται συχνά για να βρουν τροφή και να κυνηγήσουν ζώα. μένουν σε μέρη όπου ο καιρός είναι καλός.

Τρώνε σπόρους, ρίζες, διάφορους καρπούς και μέλι που μαζεύουν. Επίσης, κυνηγούν ζώα όπως στρουθοκαμήλους, καμηλοπαρδάλεις, ζέβρες, διάφορα πουλιά και ψαρεύουν ψάρια. Δεν καλλιεργούν φυτά, ούτε εκτρέφουν δικά τους ζώα.

Η πιο μικρή ομάδα Χάτζα που συνάντησαν οι επιστήμονες αποτελούνταν από 6 άτομα (μια οικογένεια). Η πιο μεγάλη ομάδα αποτελούνταν από 108 άτομα. Οι αριθμοί των ομάδων αλλάζουν όταν κάποια μέλη πεθάνουν ή όταν γεννιούνται παιδιά. Επίσης οι αριθμοί των ομάδων αλλάζουν όταν κάποια άτομα πηγαίνουν σε άλλη ομάδα για διάφορους λόγους: για παράδειγμα, επειδή μπορεί να διαφωνούν με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας ή γιατί παντρεύονται με μέλος άλλης ομάδας.

Σε κάποιες ομάδες οι νεότεροι δεικνύουν την ομάδα. Στις πιο πολλές περιπτώσεις όμως όλα τα μέλη της ομάδας είναι ίσα μεταξύ τους. Οι άντρες και οι καλύτεροι κυνηγοί μιας ομάδας έχουν, συνήθως, περισσότερη εξουσία, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι μπορούν να κάνουν ό,τι θέλουν. Παλλές φορές όταν κάποιοι διαφωνούν με την απόφαση της ομάδας, φεύγουν και πηγαίνουν σε άλλη ομάδα. Συνήθως τα μέλη της ίδιας ομάδας δεν συγκρούονται μεταξύ τους.

Οι επιστήμονες παρατήρησαν ότι οι ομάδες των Χάτζα, σε διάφορες περιπτώσεις ανταλλάζουν προϊόντα μεταξύ τους αλλά και με ομάδες από άλλες φυλές. Οι ομάδες των Χάτζα συνήθως δεν συγκρούονται μεταξύ τους. Υπάρχουν όμως συγκρούσεις με ομάδες άλλων φυλών.

Ανακεφαλαίωση – Επαναφορά κύριων σημείων μέσα από τις Κάρτες Εργασίας

Πώς οργανωνόμαστε;

	Παλαιολιθική Εποχή	Νεολιθική Εποχή	Εποχή του Χαλκού	21ος αιώνας Σήμερα	31ος αιώνας 1609 χρόνια μετά
Πόσο μεγάλες είναι οι ομάδες των ανθρώπων;		Νεολιθικός οικισμός Καρρακίτιας (Κύπρος) 250 - 750	1000 2000		

Νεολιθική Εποχή

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πώς περνάμε τη μέρα μας;

Τι σκεφτόμαστε;

Πώς οργανωνόμαστε;

Νεολιθική Εποχή

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;
Πώς μετακινούνταν; Πού έκτιζαν τα σπίτια τους;

Πώς επέλεξαν τα μέρη στα οποία έφτιαχναν την κατοικία τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής; Παρατηρώ το πιο κάτω σκίτσο, συζητώ τις ιδέες μου με το παιδί που κάθεται δίπλα μου και συμπληρώνω τον πίνακα που ακολουθεί.

Καλά κάναμε και χτίσαμε τα σπίτια μας ψηλά στο λόφο.

Πού έκτιζαν τις κατοικίες τους οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;

Λόγοι για τους οποίους έκτιζαν εκεί τις κατοικίες τους (γράφουμε όσους περισσότερους λόγους μπορούμε να σκεφτούμε)

Έκτιζαν τις κατοικίες τους κοντά σε δάσος.

Έκτιζαν τις κατοικίες τους πάνω σε λόφο.

Έκτιζαν τις κατοικίες τους κοντά σε ποτάμι.

Έκτιζαν τις κατοικίες τους σε πεδιάδες.

Νεολιθική Εποχή

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Νεολιθικής Εποχής;
Πώς μετακινούνταν; Πού έκτιζαν τα σπίτια τους;

Πώς μετακινούνταν οι άνθρωποι στη στεριά και τη θάλασσα κατά τη Νεολιθική Εποχή; Μελετώ τις φωτογραφίες και το κείμενο και σημειώνω τις απαντήσεις μου.

Οι φωτογραφίες παρουσιάζουν αντίγραφο «παπυρέλλας» που βρίσκεται στο Δημοτικό Μουσείο «Θάλασσα», Αγία Νάπα, Αμμοχώστου. Η συγκεκριμένη παπυρέλλα (βίδα και στις δύο φωτογραφίες) κατασκευάστηκε από αρχαιολόγους με βάση υποθέσεις που έκαναν.

Πηγή: Γραπτό κείμενο
Από τις αρχαιολογικές ανασκαφές στην Κύπρο έχουν βρεθεί πολλά ευρήματα της Νεολιθικής Εποχής όπως διάφορα εργαλεία, αγγεία, κοσμήματα, οικίες και τάφοι. Δεν έχουν βρεθεί μέχρι σήμερα κατάλοιπα από μέσα μετακίνησης (άμαξες ή τροχοί), ούτε και οστά αλόγων. Οι αρχαιολόγοι υποθέτουν ότι η μετακίνηση στη θάλασσα γινόταν με σχεδίες φτιαγμένες από πάπυρο («παπυρέλλες»). Χωρίς όμως να έχουν βρεθεί σήμερα κατάλοιπα από τέτοιες σχεδίες.

1. Πώς μετακινούνταν οι άνθρωποι από τις γύρω περιοχές στην Κύπρο;

Ποιες δυσκολίες άραγε να αντιμετώπιζαν οι άνθρωποι κατά τη μετακίνησή τους από τις γύρω χώρες στην Κύπρο;

2. Πώς μετακινούνταν οι άνθρωποι από τη μια περιοχή της Κύπρου στην άλλη;

Ποιες δυσκολίες άραγε να αντιμετώπιζαν οι άνθρωποι κατά τη μετακίνησή τους από τη μια περιοχή της Κύπρου στην άλλη;

Εποχή του Χαλκού

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πώς περνάμε τη μέρα μας;

Τι σκεφτόμαστε;

Πώς οργανωνόμαστε;

Εποχή του Χαλκού

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού;

Πηγή 1: Φωτογραφία από ναυάγιο πλοίου που ανακαλύφθηκε στην περιοχή Ουλούμποφουρουν στα παράλια της Μικράς Ασίας (σημερινή Τουρκία) στο οποίο βρέθηκαν τα διπλάνα αντικείμενα.
Πηγή: <http://sara.theelisschool.org/shipwreck>

Πηγή 2: Φωτογραφία ταλάντου χαλκού από την Κύπρο (ναυάγιο Ουλούμποφουρουν).
Πηγή: <http://sara.theelisschool.org/shipwreck>

Πηγή 3: Φωτογραφία ταλάντου χαλκού από τη Μικρά Ασία (ναυάγιο Ουλούμποφουρουν).
Πηγή: <http://sara.theelisschool.org/shipwreck>

Πηγή 4: Φωτογραφία χρυσού κοσμητήματος από την Αίγυπτο (ναυάγιο Ουλούμποφουρουν).
Πηγή: <http://sara.theelisschool.org/shipwreck>

Πηγή 5: Φωτογραφία δοντιών ιπποπόταμου από την Αίγυπτο (ναυάγιο Ουλούμποφουρουν).
Πηγή: <http://sara.theelisschool.org/shipwreck>

Πηγή 6: Φωτογραφίες από τα ερείπια της Τροίας στη Μικρά Ασία (σημερινή Τουρκία). Οι αρχαιολογικές έρευνες έδειξαν ότι η πόλη παλιό παθόν να καταστράφηκε από πόλεμο την Εποχή του Χαλκού.
Πηγή: http://istoria-archaologia.blogspot.com/2009/09/blog-post_22.html

Εποχή του Χαλκού **Πώς και γιατί μετακινούμαστε;**

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού; Αναρωτιέσαι γιατί και πού μετακινούσαν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού; Σε τι συνθήκες έζησαν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού; Πού και γιατί μετακινούσαν;

Πώς και γιατί μετακινούσαν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού;	Πού και γιατί μετακινούσαν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού;
1. Μετακινούνταν για να...	1. Μετακινούνταν για να...
2. Μετακινούνταν για να...	2. Μετακινούνταν για να...
3. Μετακινούνταν για να...	3. Μετακινούνταν για να...

ΓΙΑΤΙ μετακινούσαν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού;

Πολλοί άνθρωποι μετακινούσαν για να βρουν καλύτερες συνθήκες ζωής. Άλλοι μετακινούσαν για να βρουν καλύτερες συνθήκες ζωής. Άλλοι μετακινούσαν για να βρουν καλύτερες συνθήκες ζωής.

Εποχή του Χαλκού

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού;
Πώς μετακινούνταν;

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πηγή 1: Τοιχογραφία που βρέθηκε στη Σαντορίνη, Ελλάδα (Εποχή του Χαλκού)
Πηγή: <http://www.natura.com>

Πηγή 3: Λεπτομέρεια από μωσαϊκό που βρέθηκε στην πόλη Ουρ, Μεσοποταμία, σημερινό Ιράκ (Εποχή του Χαλκού)
Πηγή: <http://www.historywiz.com/exhibits/destructionofsumer.html>

Πηγή 2: Φωτογραφία αγγείου που βρέθηκε στην αρχαία Εγκωμη, Κύπρος (Εποχή του Χαλκού).
Πηγή: Φωτογραφικό Αρχείο, Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου.

Πηγή 4: Αναπαράσταση από αγγείο που βρέθηκε στην Κύπρο (Εποχή του Χαλκού).
Πηγή: www.satimbell.com/micenes/char1

Πηγή 5: Φωτογραφία ημιλεής δημιουργίας που βρέθηκε στην Κύπρο (Εποχή του Χαλκού).
Πηγή: <http://www.satimbell.com/micenes/char1>

Εποχή του Χαλκού

Γιατί μετακινούνταν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού; Πώς μετακινούνταν;
Πώς μετακινούνταν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού;
Ποια μέσα χρησιμοποιούσαν για τις μετακινήσεις τους; Ανακρίνω τις πηγές που ακολουθούν και εντοπίζω τεκμήρια για τους λόγους μετακίνησης. Συγκρίνω και συζητά τις απαντήσεις μου με το παιδί που κάθεται δίπλα μου.

Πώς και γιατί μετακινούμαστε;

Πώς μετακινούνταν οι άνθρωποι;

Ταίρια με τους πηγές μετακινούνταν οι άνθρωποι της Εποχής του Χαλκού;

1. Μετακινούνταν με:
2. Μετακινούνταν με:
3. Μετακινούνταν με:

Τεκμήρια που ανακαλύφθηκαν κατά τους θάψους της Αιολικής επίθεσης

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

1. Ερώτημα – Προβληματισμός:

- Περιέργεια-Πρόκληση- Προσανατολισμός

2. Διερεύνηση

- Χρόνος για ποιοτική εργασία
- Συζήτηση τρόπων εργασίας & σκέψης
- Παρέμβαση εκπαιδευτικού με διάφορους τρόπους εκεί όπου χρειάζεται.

3. Αναστοχασμός :

- *Τι έχω μάθει; Τι άλλο μπορώ να μάθω και πώς;*
- *Πώς μπορούν να με βοηθήσουν αυτά που έμαθα στην καθημερινή μου ζωή;*

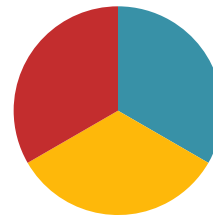
Προϋπάρχουσες γνώσεις

- Τα παιδιά έρχονται στο σχολείο κουβαλώντας γνώσεις και εμπειρίες
- Η διδασκαλία χτίζεται πάνω σε αυτές τις γνώσεις και εμπειρίες
- Βοηθούμε τα παιδιά να συνδέσουν τα μαθήματά μας με την προηγούμενη γνώση και εμπειρία τους

Πώς γνωρίζω τις προϋπάρχουσες γνώσεις των παιδιών;

- Να ρωτήσουμε τι ξέρουν για ένα θέμα
- Να προβλέψουν τι θα μάθουν για ένα θέμα
- Ιδεοθύελλα
- Να δίνουμε έμφαση στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων
- Να κάνουμε διάγραμμα

Τι ξέρω

Τι θέλω να μάθω

Τι έμαθα

Ερώτημα - Προβληματισμός

- Για να εμπλακούν τα παιδιά με ενθουσιασμό...
- Πρέπει να έχουμε ένα ερώτημα – προβληματισμό που να είναι σημαντικό, να αξίζει να διερευνηθεί, να έχει νόημα
- Η απάντηση στο ερώτημα να μην είναι ούτε απλή ούτε μοναδική
- Να έχει λειτουργική σχέση με το μάθημα

Παράδειγμα

Σε ομάδες βρείτε δύο ερωτήματα που είναι κατάλληλα για το ακόλουθο θέμα:

ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Πώς να τραβήξω την προσοχή των παιδιών

- Στο ξεκίνημα μιας διερεύνησης θέλουμε να κινήσουμε την περιέργεια των παιδιών και να διασφαλίσουμε τη συμμετοχή τους.
 - Παράδειγμα 1: Μια συγκλονιστική ιστορία/βίντεο σχετικό με το θέμα (Μηχανή του χρόνου – Αγία Σοφία θυρανοίξια και το μεγαλύτερο εργοτάξιο της εποχής)
 - Παράδειγμα 2: Σχέδιο πλάτη με πλάτη

Σχέδιο πλάτη με πλάτη

- Κανάτα κυπρογεωμετρικής περιόδου που βρέθηκε στο Ιδάλιον, Αρχαιολογικό Μουσείο Λευκωσίας

Πηγή: Cyprus crossroads of civilizations, σ. 128

Διερεύνηση

1. Ερωτήσεις με νόημα
 2. Εύρεση πληροφοριών (παρέχουμε επαρκείς και κατάλληλες πηγές)
 3. Εξαγωγή συμπερασμάτων
 4. Προβληματισμός σχετικά με τις πιθανές λύσεις
- Παρέχουμε τη δομή/πλαίσιο
 - Βοηθούμε τα παιδιά να αναπτύξουν τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για μια διερεύνηση
 - Χρησιμοποιούμε εμείς οι ίδιοι τις διαδικασίες της διερεύνησης (αποτελούμε μοντέλο για τους μαθητές)
 - Χρησιμοποιούμε διερευνητικές ερωτήσεις για να βοηθήσουμε τους μαθητές να εφαρμόζουν τις διαδικασίες διερεύνησης στην εργασία τους
 - Κάνουμε εποικοδομητικά σχόλια
 - Χρήση κατάλληλου λεξιλογίου

Αξιολόγηση

Πρωταρχικός στόχος

- Η βελτίωση της διδασκαλίας και της μάθησης.

Αξιολόγηση

- Τι αξιολογούμε:

- Αξιολογούμε τη γνώση περιεχομένου (*)
- Την κατανόηση εννοιών
- Τις δεξιότητες

*Να βοηθάει τα παιδιά να καταλάβουν τι έμαθαν και όχι τι δεν έμαθαν

- *Να δίνουμε στα παιδιά διάφορους τρόπους για να δείξουν τι έμαθαν*

(π.χ έκθεση, αφίσα, παρουσίαση, βιντεοταινία)

- *Να υπάρχουν πολλαπλές επιλογές αξιολόγησης*

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ

Η γνώμη μου μετράει!

Από το σημερινό μάθημα μου άρεσε πολύ:

.....
.....

Κάτι που δεν μου άρεσε από το σημερινό μάθημα:

.....
.....

Συνεργάστηκα με το διπλανό ή τη διπλανή μου;

.....

Τι άλλο θα ήθελα πολύ να μάθω;

.....

Θα ήθελα να εισηγηθώ στη δασκάλα μου να:

.....

**ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΜΕΤΑ ΤΗ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ**

Βιωματική δραστηριότητα!

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ηλέκτρα Κρόκου

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο:

krokou.e@cyearn.pi.ac.cy

Χριστόφορος Κωνσταντινίδης

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο

constantinides.c@cyearn.pi.ac.cy

istoria_dimotikis@cyearn.pi.ac.cy

Τηλέφωνο: 22402481

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ 😊